

Martin Krpan

O pesniku

Fran Levstik velja za prvega klasika naše pripovedne proze. Rodil se je kmečkim staršem. V njegovem življenju mu je bilo naklonjenega kaj malo prijetnega in prijaznega in največkrat tudi sam ni znal biti blag in priljuden, še posebej ne, kadar je šlo za vprašanja jezika, književnosti in narodove usode, za katera se je zavzemal z nepopustljivo gorečnostjo, tudi za ceno lastnega obstoja in celo razdora z najbližjimi in najzvestejšimi sodelavci.

Obnova

Martin Krpan z Vrha (krajše Martin Krpan) je prva slovenska umetna pripovedka, ki jo je napisal Fran Levstik leta 1858. Zgodba je o Martinu Krpanu, ki živi v Vrbi pri Sveti Trojici. Gre za močnega kmečkega možaka, ki se ukvarja s prevažanjem soli iz Anglije na svoji kobilici. Ko je nek dan pozimi prevažal sol je na cesto pripeljala kočija v kateri je bil Cesar Janez iz Dunaja na poti v Trst. Cesta ni bila dosti široka, zato je Krpan zagrabil svojo kobilico in jo postavil na rob baze (tako so imenoval majhne ceste). Cesar je to opazil in ga začel spraševati kaj ima v vrečah. Krpan mu je odgovoril da nosi kresilno gobo in nekaj brusov. Po enem letu od tega srečanja je prišel v Dunaj neki strašni človek z imenom Brdavs. On je bil zelo krut človek, ki je z vsakim želel obračunati z vsakim, ki bi se mu lahko kosal. Vsi ki so sprejeli njegov izziv so vsi umrli. Cesar je bil čisto obupan, ko se je njegov kočijaž spomnil na Krpana. Cesar je nemudoma poslal ponj 15 vojakov. Ko so ga hoteli odpeljati je Krpan zagrabil enega od vojakov in z njim mlatil ostale. Ko mu pa služabnik od cesarja razloži da je na Dunaju Brdavs, ki pobija ljudi. Krpan je privolil in so šli. Ko je Krpan videl dvorec je bil čisto presenečen nad lepoto objektov. Ko mu cesar vse razloži mu Krpan odvrne, da bo rabil orožje. Cesar ga pelje v orožarno kjer sprobava meče. Zaradi njegove moči so se meči kar lomili. Zato si je Martin Krpan sam naredil sekiri podobno orožje, ki je imelo rezilo na obeh straneh. S tem mečem je šel na grajski vrt in tam na vrtu posekal lipo. Iz lesa si je naredil kij, ki ga bo uporabil v boju. Končno nastopi boj med Brdavsom in Martinom Krpanom na nekem travniku. ... na koncu bojev je Martin Krpan prinesel nazaj v dvorec glavo od Brdavs. Za nagrado so mu ponujali samo hrano in pijačo (50 malih veder vina, 5 in 100 pogač 20 janjcev in 48 krač), ki si jo je zaželel a mu je kasneje cesar to zamenjal za denar. Na koncu se Krpan vrne v svoj kraj a še prej je dobil od cesarja pečat, da lahko prevaža sol po svetu.